

Детињство славних људи

Превела
Дијана Радиновић

■ Laguna ■

4

6

8

10

20

22

24

26

34

36

38

40

Свет ће се клањати пред мојом лепотом и моћи

Живим у чувеном древном царству у северној Африци. Сви верују да ћу једног дана постићи много тога. И ја тако мислим, па се зато трудим да научим што више могу. Наша је породица угледна и богата, што значи да могу да учим шта год ми се прохте. Волела бих да идем у школу, али њу могу да похађају само дечаџи. Девојчице морају да уче код куће.

Нил

Кад сам добра и кад је лепо време, допуштају ми да се провозам чамцем по Нилу. Та ме река опчињава. Храни нас јер нам даје рибу и стално нам плави поља, која су зато плодна. Њоме и путујемо, а пошто је велика и дубока, туда могу да плове и велики трговачки и теретни бродови.

Знаш ли ко би могла да буде ова девојчица?

Мехен

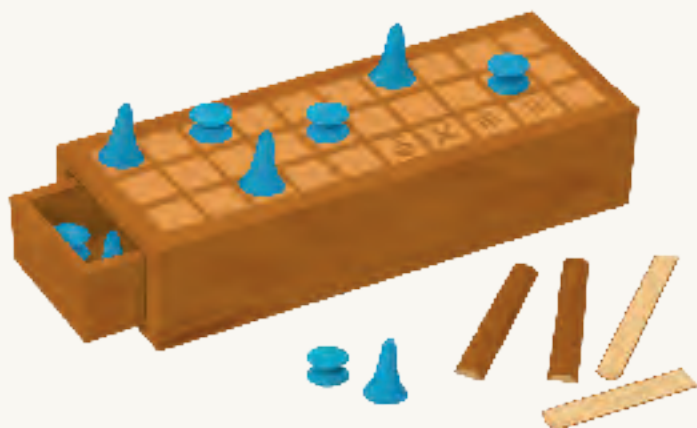
Кад не морам да учим или да некоме нешто помажем, уживам у томе да играм разне игре. Мехен, на пример, то је баш занимљива игра! Табла за ту игру изгледа као склупчана змија, а заправо је састављена од коцкица поређаних у облику спирале. Фигуре у облику лава померају се од поља до поља помоћу црвених и белих куглица.

Дрвена мачка

Обожавам своје прелепе дрвене играчке. Све су направљене у облику животиња и поносна сам што их имам јер могу да се померају! Веома су скупе, па морам да пазим кад се играм њима. Имам и неколико лутака издељаних од дрвета, као и глинене фигуре.

Сенет

Нисам ја једина која воли да се игра. И одрасли око мене имају своје омиљене игре. Често, на пример, играју сенет. За ту игру потребни су ти правоугаона табла са тридесет поља, црне и беле фигуре и штапић за бацање. Партија уме дуго да потраје. Игра, кажу, подсећа на путовање на онај свет – у нашој култури се верује у загробни живот. Томе смо посветили *Књију мр̥вх* и својим мртвима подижемо величанствене гробнице.

Знаш ли одакле сам?

Ја сам
Нефертити!

14. век п. н. е.

Нефертити је била моћна египатска царица која је живела у четрнаестом веку пре нове ере. Делови њеног живота обавијени су велом тајне. Истраживачи још увек не могу да се сложе око тога из које је породице потекла. Можда је била принцеза, али вероватније је да јој је отац био високи званичник на двору фараона. Када је Нефертити одрасла, удала се за фараона Ехнатона. После његове смрти Нефертити је сама владала Египатским царством.

Каква је била Нефертити?

Каже се да је била мудра, образована и изузетно лепа. Њено име Нефертити значи „Лепотица је стигла“. О њеном изгледу можеш просудити на основу њеног попрсја, за које се верује да представља веран приказ њеног прекрасног лица. А била је веома поносна на своју лепоту и водила је рачуна о себи. Обожавала је украсе од перја, имала је бројне перике, а око врата је носила fine тканине попрскане мирисним уљима.

Какво је било њено царство?

Староегипатско царство, једна од најважнијих и најстаријих цивилизација на свету, основано је око 3000. године пре нове ере у Африци, тачније у плодној доњој долини Нила. Његове владаре су називали фараонима и посматрали их као богове. Поданици су им градили величанствене грађевине да се постарају да им ништа не недостаје у загробном животу. Те грађевине се зову пирамиде.

Спорт

Човеку понекад прија да се истрчи и добро протегне. Моје другарице и ја волимо да се играмо лоптом напољу и размећемо својом спретношћу. Дечаци не уживају нарочито у томе. Више воле да се рву, да навлаче уже или да уче да лове на разне начине и бацају копље и камење. Једног дана ће се борити у великим биткама, па ће им све то згодно доћи.

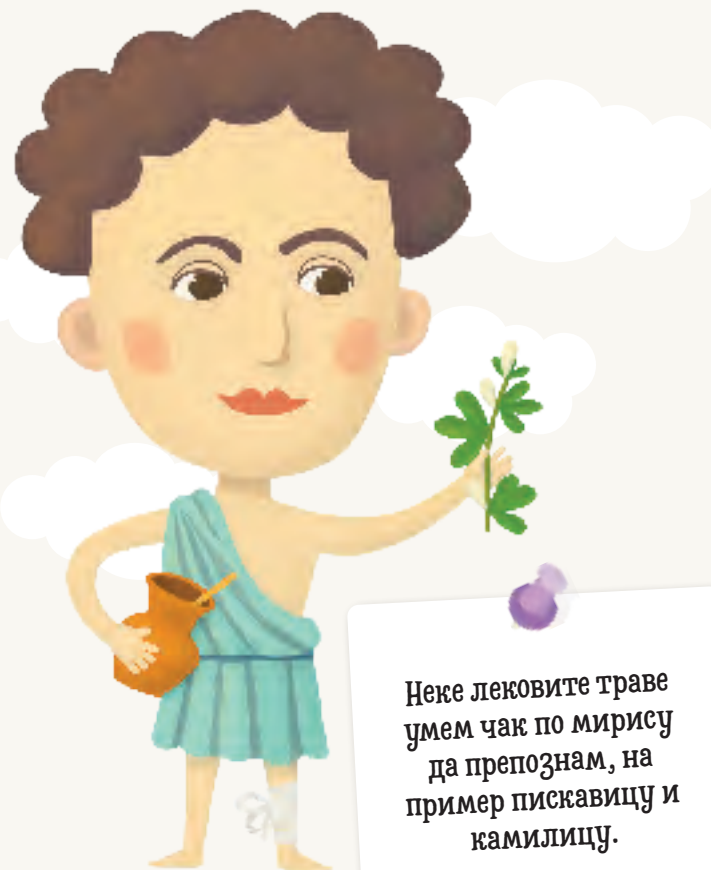

Хијероглифи

Завидим свакоме ко има леп рукопис. Ми имамо сликовно писмо, што значи да уместо слова имамо цртеже који се називају хијероглифи. Тешко их је научити, те су зато писари, који су их савладали, веома угледни и моћни. Обучавају се по школама у храмовима, где вежбају да пишу на глиненим таблицама премазаним малтером. Тек кад се извеште, прелазе на папирус, који је веома скуп и користи се само за врло важне ствари: за уговоре, законе, рачунске књиге и указе нашег владара који се назива фараон.

Шта мислиш, ко сам ја?

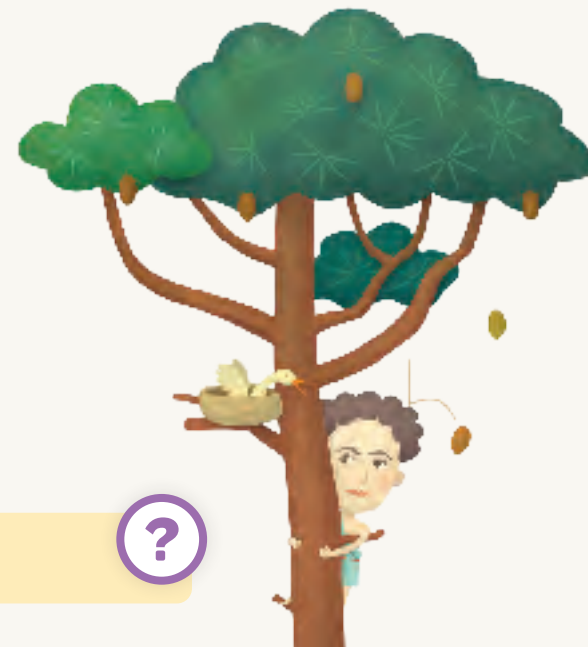

Неке лековите траве умет чак по мирису да препознам, на пример пискавицу и камилицу.

Посматрање

Посматрање природе је најбољи начин да се учи. Толико се тога занимљивог дешава! Док се играм напољу, обраћам пажњу и на своје тело и на то како ради. Док се пењем уз дрво, срце ми брже куца, дисање ми се убрза и по челу ми избију грашке сланог зноја.

Шта мислиш, чиме ћу се бавити кад порастем?

Звечка

Кад сам био беба, родитељи су ми често давали звечке да се играм њима. Тако сам, између осталог, развијао чула додира, слуха и вида. Да се не би поломиле ако падну, правили су их од бронзе или дрвета. Још се сећам пријатног звецкања које су производили каменчићи, глинене куглице или комадићи метала у њима. Одрасли су веровали да тај звук тера зле духове и тако ме штити!

Верујем у исцелитељску моћ природе

Рођен сам на грчком острву Кос у веома ученој породици. И мој деда и мој отац су лекари. Волео бих да једног дана и ја лечим болесне и да знам како да им помогнем. Родитељи ме засад уче које се биљке могу користити за лечење. Моћ биља да ублажи бол заиста је чудесна!

Узроци болести

Људи око мене верују да се човек разболи зато што су га богови казнили. Пошто волим да размишљам, ја уопште не верујем у то – болест мора да има неки узрок. Једног дана ћу свима доказати да се људи не лече молитвама нити терањем злих духова.

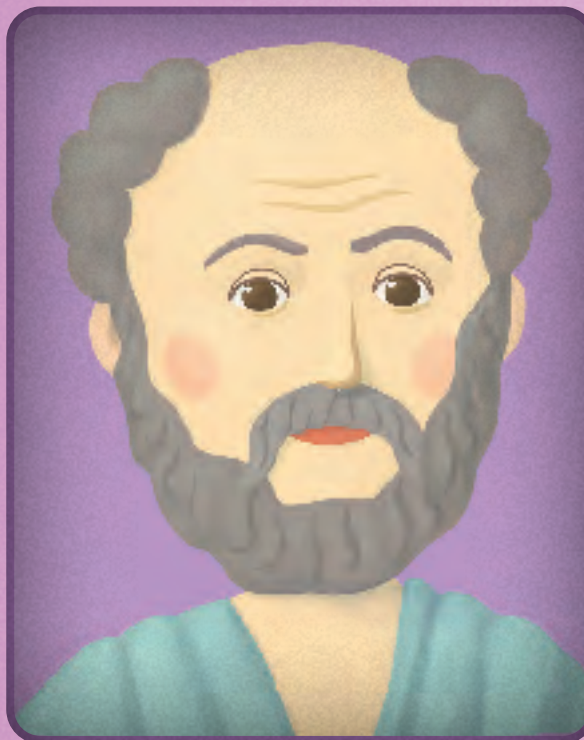
Пиљци

Кад се састанем са другарима, волимо да се играмо пиљака направљених од углачаних животињских кошчица. Неке су украшене шарама, но ми више волимо оне чије су стране означене различитим бројевима јер тако можемо да се такмичимо – побеђује онај ко добије највећи број кад баци пиљке. Пиљци су ситни, па свуда могу да се играју.

Знаш ли ко се као мали играо животињским костима, а после је, кад је порастао, лечио људима и кости и друге делове тела?

Ја сам Хипократ!

460–370. п. н. е.

Хипократ је био најчувенији лекар из античких времена. Рођен је око 460. године пре нове ере на грчком острву Кос. Отац му је био лекар и учитељ Хераклид. Хипократ је свој рад заснивао на проучавању природе. Одбацивао је идеју да болести настају хиром богова и покушавао је да пронађе логично и научно објашњење за њихов настанак. Заједно са својим ученицима написао је бројне радове који су сакупљени у збирци *Хипократових корџус*.

Хипократово доба

Хипократ је живео у старој Грчкој, коју данас називамо колевком европске цивилизације. У то доба уметност и наука су се снажно развијале, чему је допринео и сам Хипократ, а то је имало великог утицаја на многе друге народе. Античка архитектура и уметност инспирисале су многе људе, а цветали су и позориште, говорништво и политика.

Хипократова заклетва

Хипократову заклетву полажу лекари, који се њоме обавезују да ће увек радити за добробит својих пацијената у складу са својим способностима и расуђивањем и да никада никоме неће нанети зло.

Минотаур

Једном сам сањао ружан сан да сам заточен у лавиринту попут Минотаура – митског чудовишта са људским телом и главом бика. Пошто су га се људи плашили, затворили су га у грађевину пуну замршених ходника из које се није могло изаћи. Ја сам срећом успео да изађем – тако што сам се пробудио!

Наука је игра

Шетајући по шуми, приметио сам да су шишарке које леже на земљи отворене, а да су оне на дрвету или оне које су упале у бару затворене. Узео сам неколико шишарки и ставио их у посуду с водом и оне су се затвориле! Шишарке реагују на воду! Док расту на дрвету, снабдевају се водом путем корена.

?

Желиш ли и ти да испробаш овај експеримент?

Шта мислиш, ко сам ја?

Пронађи ћеш ме у сваком уџбенику из физике

Желим да будем врхунски математичар. Волео бих да откријем многе законе математике и физике. Обожавам да смишљам корисне алатке! Кажу да никад не престајем да мислим, чак ни кад се купам.

Непрестано размишљам, чак и кад се играм играчкама.

Играчке

Живим у Сиракузи на Сицилији и волим да проводим време гледајући бродове у луци. Кад ми то досади, отрчим кући да се играм омиљеним играчкама. Највише волим оне које могу да се померају – као што су дрвени коњић за љуљање или коњске двоколице од печене глине која се зове теракота.

Јо-јо

Много тога учим од тате, који се бави астрономијом. Често ноћу заједно посматрамо небо и причамо о звездама и сазвежђима. Кад останем сам, играм се једном простом играчком. То је кончић који на једном крају има петљу, а на другом диск. Навучеш петљу на средњи прст и пустиш диск да падне, а онда подигнеш руку, и гледаш га како се подиже уз конач и тако изнова.

Слагалица

Сатима могу да се забављам играјући се слагалицом. Од четрнаест делова правим различите облике, на пример пса, брод, мач, слона и слично. Покушавам и да установим на колико све начина могу да направим квадрат.

Изуми

Непрестано размишљам о томе како вода тече само на једну страну и никако другачије – надоле. Због тога ноћу немам сна. Шта треба да се догоди па да вода потече нагоре? Док сам то истраживао, изумео сам направу која може да преноси воду увис. Чини ми се да сам близу решења проблема. Ускоро ћу направити пумпу која ће моћи да преноси воду и узбрдо!

Знаш ли како се зове научник који је направио пумпу за воду?

Ја сам
Архимед!

287–212. п. н. е.

Архимед се сматра највећим научником античког доба. Проучавао је математику, физику и технологију и допринео је науци откривши разне законе. Што се математике тиче, бавио се одређивањем тежишта и површине геометријских тела. Изумео је много корисних направа као што су вијак за пренос воде и терета и чекрк, као и направе помоћу којих се његов родни град одбранио од римских бродова.

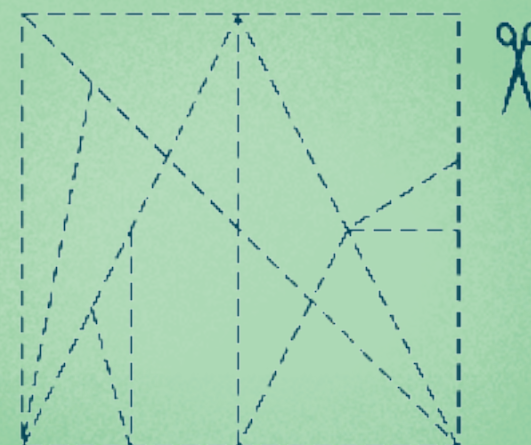
Архимедов закон

Архимедов закон је основни закон хидростатике. Њиме се описује шта се дешава када се неко тело потопи у течност, а важи и за гасове. Закон је назван по човеку који га је открио, и то, ако поверујемо легенди, док се купао.

Остомахсион

Ово је слагалица коју је измислио Архимед. Од различитих делова могу да се праве разни облици који личе на неке предмете или животиње. Прецртај је на картон, исеци делове и почни да их слажеш!

Могу да подигнем све

Понекад су ти за велика открића потребни само даска и клада! Установио сам да добијаш сјајну клацкалицу ако подметнеш кладу тачно испод средине даске. Ако на оба краја даске ставиш предмете исте тежине, даска ће стајати у равни са тлом. А мој највећи изум? Ако подметнем кладу под један крај даске, могу да подигнем и најтеже ствари и другаре.

Знаш ли ко је рекао да би могао и саму Земљу да помери помоћу полуге?

Купање

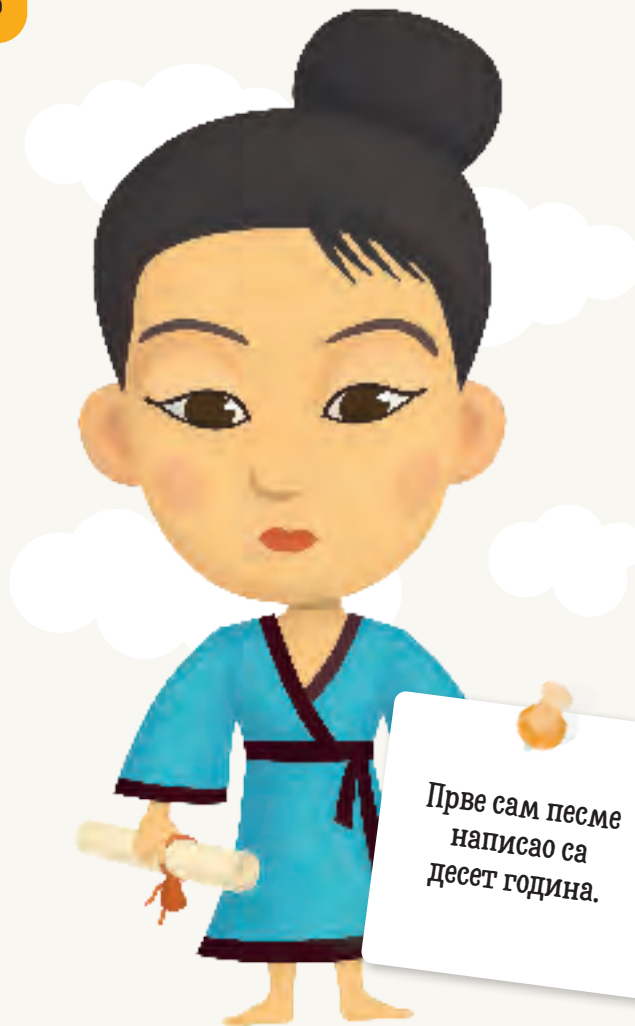
Можда ћеш се изненадити, али свакодневно купање уме да буде врло забавно. Обожавам да уроним у каду с водом све до носа. Али зашто се вода прелива кад када уопште није пуна? Следећи пут ћу сипати мање воде, па ћу видети хоће ли се и тад прелити.

Знаш ли који је научник дошао до великог открића док се купао?

Шта мислиш, ко сам ја?

Прве сам песме написао са десет година.

Никоме нећу дозволити да ме гази

Док други дечаки вежбају да гађају луком и стрелом, мени се више свиђа мачевање, где мораш да будеш брз и избегавааш нападе противника. Мој мач ипак никог неће повредити – направио сам га од бамбуса!

Дрвене слагалице

Кад не пишем песме, време проводим слажући слагалице. Чудесно је како се њихови делови спајају без лепка. Моја омиљена слагалица названа је по Лу Бану, чувеном столару и изумитељу, а личи на грађевине које се могу наћи у мојој земљи.

Дочараћу лепоту света у свега неколико речи

Посматрам свет око себе и записујем своје утиске. То нимало није лако – наше писмо има хиљаде карактера. Пишем кратке песме о природи, пријатељима и својим доживљајима. Засад још никога не занимају, али надам се да ће их у будућности многи читати.

Знаш ли који се кинески дечак прославио писањем песама?

Знаш ли како се звао песник који је био и сјајан мачевалац?

Го

Слагалице могу да слажем сам, но за игру го потребна су два играча. Један игра белим каменчићима, а други црним. Наизменично их постављају на таблу која се назива гобан. Циљ игре је да опколиш противникове каменчиће и одузмеш му их и тако заузмаш његову територију. Кад играм го, имам осећај као да бијем праву битку!

Откривам нове ствари

У мојој кући нема много играчака, али ионако ми нису потребне. Сачувао сам ипак своју прву играчку – малени кожни добош са ручком који вртиш тамо-амо како би куглице добовале по њему.

Ја сам
Ли Бај!

701–762.

Ли Бај је био чувени песник који је живео у време владавине кинеске династије Танг (618–907), у златно доба поезије, уметности и архитектуре. Рођен је у граду Сујабу у западној Кини, а детињство је провео у Сичуану. Овај изврсни калиграф и мачевац познат је и као Бесмртни песник.

Кинеско писмо

Кинеско писмо је једно од најстаријих писама на свету које је и данас у употреби. Састоји се од више од осамдесет хиљада симбола који се називају карактери, а да би неко могао да чита кинеске текстове, мора да зна најмање две или три хиљаде карактера.

地 友 月
森 水 和
孚 平 智

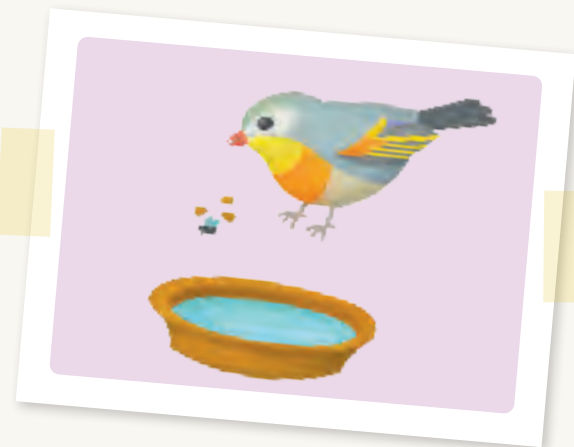
Папир

Настанак папира потпуно је променио начин преношења информација. Настао је у Кини, а изумео га је Цај Луен, дворанин који је открио да може да га направи кувањем коре дрвета, остатака конопље, свилених крпица и старих рибарских мрежа.

Припитомљене птице

Верујем да свако дете жели да има неког кућног љубимца. У нашој култури људи воле да држе птице певачице, или бар цвркче. Птицу у нашој кући припитомио сам лично ја, а она ме награђује својим прекрасним певањем.

Калиграфија

Морам много да вежбам да бих писао једнако лепо као искусни калиграфи. Дивим се томе како пажљиво користе четкице. Наши писмени знаци личе на прелепе сличице. Сваки потез четкицом је важан. Писање је права уметност!

上
喝
卷

Знаш ли који је чувени песник писао своје песме симболима?

Шта мислиш, ко сам ја?

Свет Ће се дивити мојој свестраности

Рођен сам на селу недалеко од Фиренце, али сам одувек желео да живим у граду. Тамо можеш да нађеш разне чудесне људе – сликаре, скулпторе, архитекте. Није лоше живети ни у природи. Тако могу да посматрам различите животиње и биљке и бележим све што ми западне за око. Мој би отац желео да постанем бележник као и он, али мене занимају сасвим друге ствари.

Машта

Једног дана, док сам тумарао око села, наишао сам на једну мрачну пећину. У њој је било огромно страшно чудовиште. Не знам је ли било стварно или само плод моје маште, но то није ни важно, ионако више волим стваран свет. Стваран свет је најбољи учитељ – на крају крајева, све што знам сазнао сам преко својих чула.

Тајно писмо

Кад год пођем негде, са собом носим и бележницу. Другови ми се ругају што је свуда са собом носим, а већина њих и не уме да прочита шта у њој записујем. Пишем левом руком, па понекад пишем здесна налево да не бих замрљао слова. А кад хоћу да се постарам да нико не може да прочита шта сам написао, уместо мастила користим лимунов сок. Да би се видело шта пише, мораш да принесеш папир пламену свеће.

Знаш ли ко је начувенији и први познати леворуки човек у историји?

Падобран

Опседнут сам тиме да пронађем нараву помоћу које ћу моћи да летим као птица. Досад сам направио само једну, која ми помаже да се не повредим кад скочим с велике висине јер ми успорава пад.

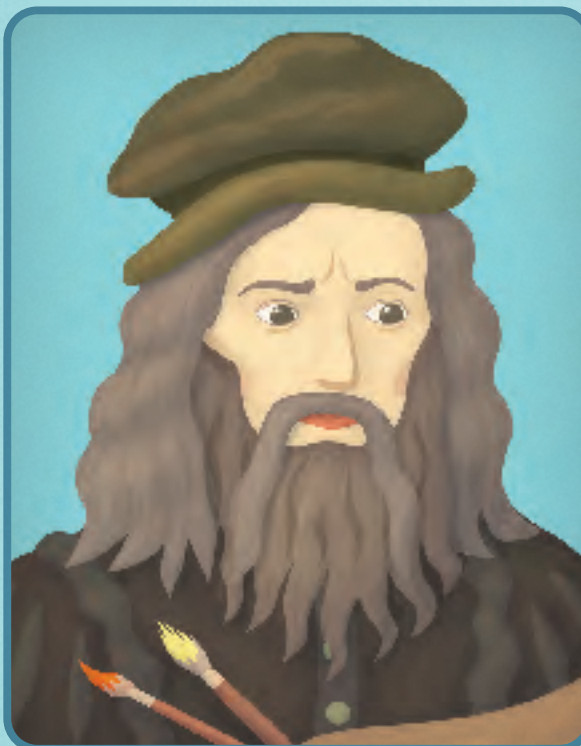
Проучавам природу

Верујем да је природа највећи изумитељ. Обожавам да посматрам сав живи свет, а посебно животиње које могу да лете. Сати-ма могу да седим и посматрам птице како круже небом. Било би дивно кад би и људи могли да лете! Покушавам да направим летелицу, али засад ми то не полази за руком.

Знаш ли која је славна личност покушала да направи прву летелицу?

Ја сам
Леонардо
да Винчи!

1452–1519.

Леонардо да Винчи се сматра највећим генијем свих времена. Данас нам је најпознатији по својим сликама, али се бавио и кипарством, грађитељством, анатомијом, ботаником, математиком, физиком и филозофијом. Његови списи садрже бројна запажања и скице, на пример његова сазнања о људској анатомији и нацрте разних направа.

Мона Лиза

Како је имао бројна интересовања, Леонардо да Винчи није стигао да заврши многе своје слике. Међу онима које је завршио јесте и чувени портрет једне жене. Та се слика зове *Мона Лиза* или *Ћоконда*, а насликана је уљаним бојама на дрвеној табли. Данас се може видети у музеју Лувр у Паризу. Након што је украдена из Лувра, па нађена после две године, постала је популарнија него што је икад раније била.

Ренесанса

Ренесанса, што значи препород, јесте историјски период који је трајао од четрнаестог века па до краја шеснаестог. У то доба је, најпре у Италији а потом и у многим другим европским градовима, дошло до процвата културе, науке и уметности. Тадашњи уметници су били надахнути културом античке Грчке и Рима. Врхунац тог периода представљају Леонардо да Винчи и његово дело.

Сликарски атеље

Испунила ми се жеља да живим у граду! Тата нас је преселио у Фиренцу. Сад редовно одлазим у атеље Андреа дел Верокија, где учим од њега, гледам га како израђује своје статуе, па после сам то покушам да направим. Исто тако учим сликарство, правим боје и мешам их. Највише волим да користим темпере и уљане боје у којима се као везиво употребљавају јаја.

Механика

У школи учим много тога, а о ономе што ме највише занима учим из књига. Трудим се да осмислим разне направе које ће људима олакшати живот и све своје идеје, чим ми падну на памет, бележим у својој бележници. Кад порастем, пробаћу да направим неку од тих машина.

?

Знаш ли који је уметник изумео бројне направе и машине?

Шта мислиш, ко сам ја?

Цео ће свет знати моја драмска дела

Видим себе као познатог драмског писца. Моја ће се дела прославити широм света и играће се на позорници свих знаних и незнаних позоришта! Не устежем се да пишем ни трагедије ни комедије ни историјске драме.

Баш је забавно постављати позоришне представе са својим пријатељима.

Цео свет је позорница

У нашем градићу Стратфорду на Ејвону никад се ништа посебно не дешава. Моја браћа и сестре и ја морамо сами да се забављамо. Ја вечито измишљам приче које ћемо играти као представе и обавезно убацам некакав заплет. Моји браћа и сестре су му свита, а ја сам њихов краљ.

?

Знаш ли који је драмски писац рођен у енглеском градићу на обали реке Ејвон?

Писање

У школи учимо да читамо помоћу ове таблице. На њу можеш да ставиш и хартију са неким другим текстом, рецимо из Библије. Нека деца пробуше рупу у дршци и провуку кроз њу канап, па могу да вежу таблицу о појас и носе је свуда са собом.

Чигра

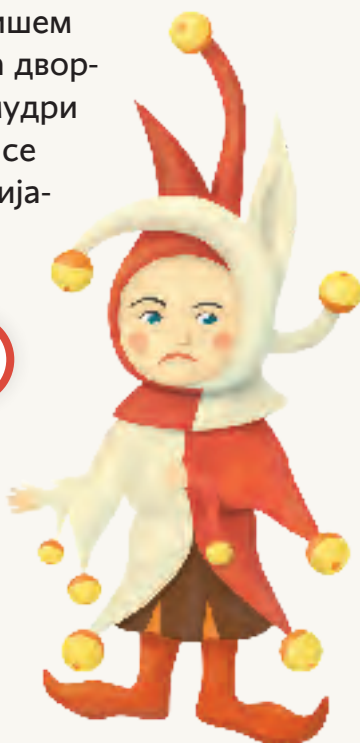
После тешких часова латинског морам мало да одморим главу. Сваког поподнева се налазим са другом децом пред црквом, па се тамо забављамо вртећи чигру. Победник је онај чија се чигра најдуже врти.

Дворска луда

Кад ми је досадно, одем у рукавичарску радњу свог оца и тамо посматрам муштерије. Понекад се зачудим колико њихов изглед и одећа одскачу од њиховог понашања и њихових речи. Или останем код куће и читам и пишем кратке приче у којима дворске луде говоре као мудри краљеви, а племкиње се понашају као бучне пијачарке.

У чијим је драмама најбоље дочарана психологија јунака?

Ја сам
Вилијем Шекспир!

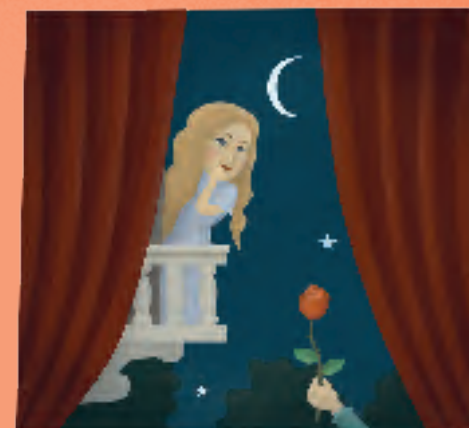

1564–1616.

Вилијем Шекспир је енглески драмски писац и песник. Важи за највећег писца свих времена на енглеском језику због свог поетског дара и умећа да тачно прикаже људску природу. У почетку је углавном писао комедије, а касније је прешао на историјске драме и трагедије. Већина његових комада одиграна је у позоришту Глоуб у Лондону.

Ромео и Јулија

Трагедија *Ромео и Јулија* једно је од најигранијих дела које је Шекспир написао. Прича о заљубљеном пару из Вероне завршава се трагично јер њихове завађене породице Капулети и Монтаги не успевају да се помире. Друга Шекспирова чувена дела јесу и комедија *Сан лејџне ноћи* и трагедије *Хамлеј* и *Краљ Лир*.

Елизабетанско позориште

Овај појам се односи на драме енглеских писаца који су стварали у позној ренесанси. Енглеско позориште је доживело прави процват у време владавине краљице Елизабете Прве. Писци из тог доба надахнуће су проналазили у средњовековној уметности, а највећи међу њима био је Вилијем Шекспир.

